

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια (Sutta Piṭaka -
Aṭṭhakathā)

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων (5. Khuddaka Nikāya -
Aṭṭhakathā)

02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους (02. Dhammapada-
aṭṭhakathā)

17. Το κεφάλαιο για την οργή (17. Kodhavaggo)

PaliVerse

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων

02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους

17. Kodhavaggo

1. Rohinīkhattiyakaññāvatthu

221. Kodhaṃ jaheti imaṃ dhammadesanaṃ satthā nigrodhārāme viharanto rohinim nāma khattiyakaññaṃ ārabha kathesi.

Ekasmiṃ kira samaye āyasmā anuruddho pañcasatehi bhikkhūhi saddhiṃ kapilavatthuṃ agamāsi. Athassa ñātakā “thero āgato”ti sutvā therassa santikaṃ agamaṃsu ṭhapetvā rohinim nāma therassa bhaginiṃ. Thero ñātake pucchi “kahaṃ, rohinī”ti? “Gehe, bhante”ti. “Kasmā idha nāgatā”ti? “Sarīre tassā chavirogo uppannoti lajjāya nāgatā, bhante”ti. Thero “pakkosatha na”nti pakkosāpetvā paṭakañcukaṃ paṭimuñcitvā āgataṃ evamāha - “rohini, kasmā nāgatāsi”ti? “Sarīre me, bhante, chavirogo uppanno, tasmā lajjāya nāgatāmhī”ti. “Kiṃ pana te puññaṃ kātuṃ na vaṭṭatī”ti? “Kiṃ karomi, bhante”ti? “Āsanasālaṃ kārehī”ti. “Kiṃ gahetvā”ti? “Kiṃ te pasādhanabhaṇḍakaṃ natthī”ti? “Atthi, bhante”ti. “Kiṃ mūla”nti? “Dasasahassamūlaṃ bhavissatī”ti. “Tena hi taṃ vissajjetvā āsanasālaṃ kārehī”ti. “Ko me, bhante, kāressatī”ti? Thero samīpe ṭhitañātake oloketvā “tumhākaṃ bhāro hotū”ti āha. “Tumhe pana, bhante, kiṃ karissathā”ti? “Ahampi idheva bhavissāmī”ti. “Tena hi etissā dabbasambhāre āharathā”ti. Te “sādhu, bhante”ti āharimsu.

Thero āsanasālaṃ saṃvidahanto rohinim āha - “dvibhūmikaṃ āsanasālaṃ kāretvā upari padarānaṃ dinnakālato paṭṭhāya heṭṭhāsālaṃ nibaddhaṃ sammajjitvā āsanāni paññāpehi, nibaddhaṃ pānīyaghaṭe upaṭṭhāpehī”ti. Sā “sādhu, bhante”ti pasādhanabhaṇḍakaṃ vissajjetvā dvibhūmikaāsanasālaṃ kāretvā upari padarānaṃ dinnakālato paṭṭhāya heṭṭhāsālaṃ sammajjanādīni akāsi. Nibaddhaṃ bhikkhū nisīdanti. Athassā āsanasālaṃ sammajjantiyāva chavirogo milāyi. Sā āsanasālāya niṭṭhitāya buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ nimantetvā āsanasālaṃ pūretvā nisinnassa buddhappamukhassa bhikkhusaṅghassa paṇītaṃ khādanīyaṃ bhojanīyaṃ adāsi. Satthā katabhattakicco “kassetam dāna”nti pucchi. “Bhaginiyā me, bhante, rohinīyā”ti. “Sā pana kaha”nti? “Gehe, bhante”ti. “Pakkosatha na”nti? Sā āgantum na icchi. Atha naṃ satthā anicchamānampi pakkosāpesiyeva. Āgantvā ca pana vanditvā nisinnaṃ āha - “rohini, kasmā nāgamitthā”ti? “Sarīre me, bhante, chavirogo atthi, tena lajjamānā nāgatāmhī”ti. “Jānāsi pana kiṃ te nissāya esa uppanno”ti? “Na jānāmi, bhante”ti. “Tava kodhaṃ nissāya uppanno eso”ti. “Kiṃ pana me, bhante, kata”nti? “Tena hi suṇāhī”ti. Athassā satthā atītaṃ āhari.

Atīte bārāṇasirañño aggamaheśi ekissā rañño nāṭakitthiyā āghātaṃ bandhitvā “dukkhamassā uppādessāmī”ti cintetvā mahākacchuphalāni āharāpetvā taṃ nāṭakitthiṃ attano santikaṃ pakkosāpetvā yathā sā na jānāti, evamassā sayane ceva pāvārakojavādīnañca antaresu kacchucuṇṇāni ṭhapāpesi, keḷiṃ kurumānā viya tassā

sarīrepi okiri. Taṃ khaṇaṃyeva tassā sarīraṃ uppakkuppakkaṃ gaṇḍāgaṇḍajātaṃ ahosi. Sā kaṇḍuvantī gantvā sayane nipajji, tatrāpissā kacchucuṇṇehi khādiyamānāya kharatarā vedanā uppajji. Tadā aggamaheśī rohinī ahosīti.

Satthā imaṃ atītaṃ āharitvā, “rohini, tadā tayāvetam kammaṃ kataṃ. Appamattakopi hi kodho vā issā vā kātuṃ na yuttarūpo evā”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

221. “Kodhaṃ jahe vippajaheyya mānaṃ,
Saṃyojanaṃ sabbamatikkameyya;
Taṃ nāmarūpasmmasajjamānaṃ,
Akiñcanaṃ nānupatanti dukkhā”ti.

Tattha kodhanti sabbākārampi kodhaṃ navavidhampi mānaṃ jaheyya. Saṃyojananti kāmarāgasamyojanādikaṃ dasavidhampi sabbasamyojanaṃ atikkameyya. Asajjamānanti alaggamānaṃ. Yo hi “mama rūpaṃ mama vedanā”tiādinā nayena nāmarūpaṃ paṭiggaṇhāti, tasmiñca bhijjamāne socati vihaññati, ayaṃ nāmarūpasmiṃ sajjati nāma. Evaṃ aggaṇhanto avihaññanto na sajjati nāma. Taṃ puggalaṃ evaṃ asajjamānaṃ rāgādīnaṃ abhāvena akiñcanaṃ dukkhā nāma nānupatantīti attho. Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti. Rohinīpi sotāpattiphale patiṭṭhitā, taṃkhaṇaṇṇevassā sarīraṃ suvaṇṇavaṇṇaṃ ahosi.

Sā tato cutā tāvatimsabhavane catunnaṃ devaputtānaṃ sīmantare nibbattitvā pāsādikā rūpasobhaggappattā ahosi. Cattāropi devaputtā taṃ disvā uppannasinehā hutvā “mama sīmāya anto nibbattā, mama sīmāya anto nibbattā”ti vivadantā sakkassa devarañño santikaṃ gantvā, “deva, imaṃ no nissāya aḍḍo uppanno, taṃ vinicchīnāthā”ti āhaṃsu. Sakkopi taṃ oloketvāva uppannasineho hutvā evamāha - “imāya vo diṭṭhakālato paṭṭhāya kathaṃ cittāni uppannānī”ti. Atheke āha - “mama tāva uppannacittaṃ saṅgāmabheri viya sannisīdituṃ nāsakkhī”ti. Dutīyo “mama cittaṃ pabbatanadī viya sīghaṃ pavattatiyevā”ti. Tatiyo “mama imissā diṭṭhakālato paṭṭhāya kakkaṭassa viya akkhīni nikkhamiṃsū”ti. Catuttho “mama cittaṃ cetiye ussāpitadhajo viya niccalaṃ ṭhātuṃ nāsakkhī”ti. Atha ne sakko āha - “tātā, tumhākaṃ tāva cittāni pasayharūpāni, ahaṃ pana imaṃ labhanto jīvissāmi, alabhantassa me maraṇaṃ bhavissatī”ti. Devaputtā, “mahārāja, tumhākaṃ maraṇena attho natthī”ti taṃ sakkassa vissajjetvā pakkamiṃsu. Sā sakkassa piyā ahosi manāpā. “Asukakīlaṃ nāma gacchāmā”ti vutte sakko tassā vacanaṃ paṭikkhipituṃ nāsakkhīti.

Rohinīkhattiyakaññāvatthu paṭhamam.

2. Aññatarabhikkhuvatthu

222. Yo ve uppatitanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā aggālave cetiye viharanto aññataraṃ bhikkhuṃ ārabha kathesi.

Satthārā hi bhikkhusaṅghassa senāsane anuññāte rājagahaseṭṭhiādīhi senāsanesu kariyamānesu eko ālaviko bhikkhu attano senāsanaṃ karonto ekaṃ manāparukkhaṃ disvā chindituṃ ārabhi. Tattha pana nibbattā ekā taruṇaputtā devatā puttaṃ aṅkenādāya ṭhitā yāci “mā me, sāmi, vimānaṃ chindi, na sakkhissāmi puttaṃ ādāya anāvāsā vicaritu”nti. So “ahaṃ aññatra īdisaṃ rukkaṃ na labhissāmi”ti tassā vacanaṃ nādiyi. Sā “imampi tāva dāraṃ oloketvā oramissatī”ti puttaṃ

rukhasākhāya ṭhapesi. Sopi bhikkhu ukkhipitaṃ pharasuṃ sandhāretuṃ asakkonto dārakassa bāhuṃ chindi, devatā uppannabalavakodhā “paharivā naṃ māressāmi”ti ubho hatthe ukkhipitvā evaṃ tāva cintesi - “ayaṃ bhikkhu sīlavā. Sacāhaṃ imaṃ māressāmi, nirayagāminī bhavissāmi. Sesadevatāpi attano rukkhaṃ chindante bhikkhū disvā ‘asukadevatāya evaṃ nāma mārito bhikkhū’ti maṃ pamāṇaṃ katvā bhikkhū māressanti. Ayañca sasāmiko bhikkhu, sāmikasseva naṃ kathessāmi”ti ukkhittahatthe apanetvā rodamānā satthu santikaṃ gantvā vanditvā ekamantaṃ aṭṭhāsi. Atha naṃ satthā “kiṃ devate”ti āha. Sā, “bhante, tumhākaṃ me sāvakena idaṃ nāma kataṃ, ahampi naṃ māretukāmā hutvā idaṃ nāma cintetvā amāretvāva idhāgatā”ti sabbaṃ taṃ pavattiṃ vitthārato ārocesi.

Satthā taṃ sutvā “sādhu, sādhu devate, sādhu te kataṃ evaṃ uggataṃ kopam bhantaṃ rathaṃ viya niggaṇhamānāyā”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

222. “Yo ve uppatitaṃ kodhaṃ, rathaṃ bhantaṃva vāraye;
Tamahaṃ sārathiṃ brūmi, rasmiggāho itaro jano”ti.

Tattha uppatitanti uppannaṃ. Rathaṃ bhantaṃ vāti yathā nāma cheko sārathi ativegena dhāvantaṃ rathaṃ niggaṇhitvā yathicchakaṃ ṭhapeti, evaṃ yo puggalo uppannaṃ kodhaṃ vāraye niggaṇhituṃ sakkoti. Tamahanti taṃ ahaṃ sārathiṃ brūmi. Itaro janoti itaro pana rājauparājādīnaṃ rathasārathijano rasmiggāho nāma hoti, na uttamasārathīti.

Desanāvasāne devatā sotāpattiphale patiṭṭhahi, sampattaparisāyapi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Devatā pana sotāpannā hutvāpi rodamānā aṭṭhāsi. Atha naṃ satthā “kiṃ devate”ti pucchitvā, “bhante, vimānaṃ me naṭṭhaṃ, idāni kiṃ karissāmi”ti vutte, “alaṃ devate, mā cintayi, ahaṃ te vimānaṃ dassāmi”ti jetavane gandhakuṭṭisamīpe purimadivase cutadevataṃ ekaṃ rukkhaṃ apadisanto “amukasmīṃ okāse rukkho vivitto, tattha upagacchā”ti āha. Sā tattha upagañchi. Tato paṭṭhāya “buddhadattiyaṃ imissā vimāna”nti mahesakkhadevatāpi āgantvā taṃ cāletuṃ nāsakkhiṃsu. Satthā taṃ atthupattiṃ katvā bhikkhūnaṃ bhūtagāmasikkhāpadaṃ paññāpesīti.

Aññatarabhikkhuvatthu dutiyaṃ.

3. Uttarāupāsikāvatthu

223. Akkodhena jine kodhanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā veḷuvane viharanto uttarāya gehe katabhattakicco uttaraṃ upāsikaṃ ārabha kathesi.

Tatrāyamanupubbī kathā - rājagahe kira sumanasetṭhiṃ nissāya puṇṇo nāma daliddo bhatīṃ katvā jīvati. Tassa bhariyā ca uttarā nāma dhītā cāti dveyeva gehamānusakā. Athekadivasaṃ “sattāhaṃ nakkhattaṃ kīlītabba”nti rājagahe ghosanaṃ kariṃsu. Taṃ sutvā sumanasetṭhi pātova āgataṃ puṇṇaṃ āmantetvā, “tāta, amhākaṃ parijano nakkhattaṃ kīlītukāmo, tvaṃ kiṃ nakkhattaṃ kīlīsasi, udāhu bhatīṃ karissasi”ti āha. “Sāmi, nakkhattaṃ nāma sadhanānaṃ hoti, mama pana gehe svātanāya yāgutaṇḍulampi natthi, kiṃ me nakkhattena, goṇe labhanto kasituṃ gamissāmi”ti. “Tena hi goṇe gaṇhāhī”ti. So balavagoṇe ca naṅgalañca gahetvā, “bhadde, nāgarā nakkhattaṃ kīlanti, ahaṃ daliddatāya bhatīṃ kātuṃ gamissāmi, mayhampi tāva ajja dviguṇaṃ nivāpaṃ pacitvā bhattaṃ āhareyyāsi”ti bhariyaṃ

vatvā khettaṃ agamāsi.

Sāriputtattheropi sattāhaṃ nirodhasamāpanno taṃ divasaṃ vuṭṭhāya “kassa nu kho ajja mayā saṅgahaṃ kātuṃ vaṭṭatī”ti olokeno puṇṇaṃ attano ñāṇajālassa anto pavitṭhaṃ disvā “saddho nu kho esa, sakkhissati vā me saṅgahaṃ kātu”nti olokeno tassa saddhabhāvañca saṅgahaṃ kātuṃ samatthabhāvañca tappaccayā cassa mahāsampattiṭṭhānaṃ gantvā āvāṭatīre ekaṃ gumbaṃ olokeno aṭṭhāsi.

Puṇṇo therāṃ disvāva kaṣiṃ ṭhapetvā pañcapaṭiṭṭhitena therāṃ vanditvā “dantakaṭṭhena attho bhavissatī”ti dantakaṭṭhaṃ kappiyaṃ katvā adāsi. Athassa therō pattañca parissāvānañca nīharitvā adāsi. So “pāṇiyena attho bhavissatī”ti taṃ ādāya pāṇiyaṃ parissāvetvā adāsi. Thero cintesi - “ayaṃ paresaṃ pacchimagehe vasati. Sacassa gehadvāraṃ gamissāmi, imassa bhariyā maṃ daṭṭhuṃ na labhissati. Yāvassā bhattaṃ ādāya maggaṃ paṭipajjati, tāva idheva bhavissāmī”ti. So tattheva thokaṃ vītināmetvā tassa maggāruḥhabhāvaṃ ñatvā antonagarābhīmukho pāyāsi.

Sā antarāmagge therāṃ disvā cintesi - “appekadāhaṃ deyyadhamme sati ayyaṃ na passāmi, appekadā me ayyaṃ passantiyā deyyadhammo na hoti. Ajja pana me ayyo ca diṭṭho, deyyadhammo cāyaṃ atthi, karissati nu kho me saṅgaha”nti. Sā bhattabhājanaṃ oropetvā therāṃ pañcapaṭiṭṭhitena vanditvā, “bhante, idaṃ lūkhaṃ vā paṇītaṃ vāti acintetvā dāsassa vo saṅgahaṃ karoṭhā”ti āha. Thero pattaṃ upanāmetvā tāya ekena hatthena bhājanaṃ dhāretvā ekena hatthena tato bhattaṃ dadamānāya upaḍḍhabhatte dinne “ala”nti hatthena pattaṃ pidahi. Sā, “bhante, ekova paṭiviso, na sakkā dvidhā kātuṃ. Tumhākaṃ dāsassa idhalokasaṅgahaṃ akatvā paralokasaṅgahaṃ karoṭha, niravasesameva dātukāmamhī”ti vatvā sabbameva therassa patte paṭiṭṭhapetvā “tumhehi diṭṭhadhammasseva bhāgī assa”nti patthanaṃ akāsi. Thero “evaṃ hotū”ti vatvā ṭhitakova anumodanaṃ karitvā ekasmiṃ udakaphāsukaṭṭhāne nisīditvā bhattakiccamakāsi. Sāpi nivattitvā taṇḍule pariyesitvā bhattaṃ paci. Puṇṇopi aḍḍhakarīsamattaṭṭhānaṃ kasitvā jighacchaṃ sahituṃ asakkonto goṇe vissajjetvā ekarukkhaṇṇaṃ pavisitvā maggaṃ olokeno nisīdi.

Athassa bhariyā bhattaṃ ādāya gacchamānā taṃ disvāva “esa jighacchāya pīlito maṃ olokeno nisinno. Sace maṃ ‘ativiya je cirāyī’ti tajjetvā patodalaṭṭhiyā maṃ paharissati, mayā katakammaṃ niratthakaṃ bhavissati. Paṭikaccevassa ārocessāmī”ti cintetvā evamāha - “sāmi, ajjekadivasaṃ cittaṃ pasādehi, mā mayā katakammaṃ niratthakaṃ kari. Ahañhi pātova te bhattaṃ āharantī antarāmagge dhammasenāpatiṃ disvā tava bhattaṃ tassa datvā puna gantvā bhattaṃ pacitvā āgatā, pasādehi, sāmi, citta”nti. So “kiṃ vadesi, bhadde”ti pucchitvā puna tamatthaṃ sutvā, “bhadde, sādhu vata te kataṃ mama bhattaṃ ayyassa dadamānāya, mayāpissa ajja pātova dantakaṭṭhañca mukhodakañca dinna”nti pasannamānaso taṃ vacanaṃ abhinanditvā ussure laddhabhattatāya kilantakāyo tassā anke sīsaṃ katvā niddaṃ okkami.

Athassa pātova kasitaṭṭhānaṃ paṃsucunṇaṃ upādāya sabbāṃ rattasuvaṇṇaṃ kaṇikārapuppharāsi viya sobhamānaṃ aṭṭhāsi. So pabuddho oloketvā bhariyaṃ āha - “bhadde, etaṃ kasitaṭṭhānaṃ sabbāṃ mama suvaṇṇaṃ hutvā paññāyati, kiṃ nu kho me atiusure laddhabhattatāya akkhīni bhamantī”ti. “Sāmi, mayhampi evameva paññāyati”ti. So uṭṭhāya tattha gantvā ekapiṇḍaṃ gahetvā naṅgalasīse paharitvā

suvaṇṇabhāvaṃ ñatvā “aho ayyassa dhammasenāpatissa me dinnadānena ajjeva vipāko dassito, na kho pana sakkā ettakaṃ dhanam paṭicchādetvā paribhuñjitu”nti bhariyāya ābhatam bhattapātiṃ suvaṇṇassa pūretvā rājakulam gantvā rañña katokāso pavisitvā rājānam abhivādetvā “kiṃ, tātā”ti vutte, “deva, ajja mayā kasitaṭṭhānam sabbam suvaṇṇabharitameva hutvā ṭhitam, idaṃ suvaṇṇam āharāpetum vaṭṭatī”ti. “Kosi tva”nti? “Puṇṇo nāma aha”nti. “Kiṃ pana te ajja kata”nti? “Dhammasenāpatissa me ajja pātova dantakaṭṭhañca mukhodakañca dinnaṃ, bhariyāyapi me mayham āharaṇabhattam tasseva dinna”nti.

Tam sutvā rājā “ajjeva kira, bho, dhammasenāpatissa dinnadānena vipāko dassito”ti vatvā, “tātā, kiṃ karomī”ti pucchi. “Bahūni sakaṭasahassāni paḥiṇitvā suvaṇṇam āharāpethā”ti. Rājā sakaṭāni paḥiṇi. Rājapurisesu “rañña santaka”nti gaṇhantesu gahitagahitam mattikāva hoti. Te gantvā rañña ārocetvā “tumhehi kinti vatvā gahita”nti. Puṭṭhā “tumhākaṃ santaka”nti āhaṃsu. Na mayham, tātā, santakaṃ, gacchatha “puṇṇassa santaka”nti vatvā gaṇhathāti. Te tathā kariṃsu, gahitagahitam suvaṇṇameva ahosi. Sabbampi āharitvā rājaṅgaṇe rāsimaṃsu, asītihaṭṭhubbedho rāsi ahosi. Rājā nāgare sannipādetvā “imasmim nagare atthi kassaci ettakaṃ suvaṇṇa”nti? “Natthi, devā”ti. “Kiṃ panassa dātum vaṭṭatī”ti? “Seṭṭhichattam, devā”ti. Rājā “bāhudhanasetṭhi nāma hotū”ti mahantena bhogena saddhiṃ tassa seṭṭhichattamadāsi. Atha naṃ so āha - “mayam, deva, ettakaṃ kalam parakule vasimhā, vasanaṭṭhānam no dethā”ti. “Tena hi passa, esa gumbo paññāyati, etaṃ harāpetvā gehaṃ kārehī”ti purāṇasetṭhissa gehaṭṭhānam ācikkhi. So tasmim ṭhāne katipāheneva gehaṃ kārapetvā gehappavesanamaṅgalañca chattamaṅgalañca ekatova karonto sattāham buddhappamukhassa bhikkhusaṅghassa dānam adāsi. Athassa satthā anumodanam karonto anupubbim katham kathesi. Dhammakathāvasāne puṇṇasetṭhi ca bhariyā cassa dhītā ca uttarāti tayo janā sotāpannā ahesum.

Aparabhāge rājagahasetṭhi puṇṇasetṭhino dhītaram attano puttassa vāresi. So “nāham dassāmī”ti vatvā “mā evaṃ karotu, ettakaṃ kalam amhe nissāya vasanteneva te sampatti laddhā, detu me puttassa dhītara”nti vutte “so micchādiṭṭhiko, mama dhītā tīhi ratanehi vinā vattitum na sakkoti, nevassa dhītaram dassāmī”ti āha. Atha naṃ bahū seṭṭhigaṇādayo kulaputtā “mā tena saddhiṃ vissāsam bhindi, dehissa dhītara”nti yāciṃsu. So tesam vacanam sampaṭicchitvā āsālhipuṇṇamāyam dhītaram adāsi. Sā patikulam gatakālato paṭṭhāya bhikkhum vā bhikkhunim vā upasaṅkamitum dānam vā dātum dhammam vā sotum nālattha. Evaṃ aḍḍhatiesu māsasu vītivattesu santike ṭhitam paricārikaṃ pucchi - “idāni kittakaṃ antovassassa avasiṭṭha”nti? “Aḍḍhamāso, ayye”ti. Sā pitu sāsanaṃ paḥiṇi “kasmā maṃ evarūpe bandhanāgāre pakkhipiṃsu, varam me lakkhaṇāhataṃ katvā paresam dāsim sāvetum. Evarūpassa micchādiṭṭhikulassa dātum na vaṭṭati. Āgatakālato paṭṭhāya bhikkhudassanādīsu ekampi puññaṃ kātum na labhāmī”ti.

Athassā pitā “dukkhitā vata me dhītā”ti anattamanatam pavedetvā pañcadasa kahāpaṇasahassāni pesesi “imasmim nagare sirimā nāma gaṇikā atthi, devasikaṃ sahassam gaṇhāti. Imehi kahāpaṇehi tam ānetvā sāmikassa pādaparcārikaṃ katvā sayam puññaṃ karotū”ti. Sā sirimaṃ pakkosāpetvā “sahāyike ime kahāpaṇe gahetvā imaṃ aḍḍhamāsam tava sahāyakam paricarāhī”ti āha. Sā “sādhū”ti paṭissuṇi. Sā tam ādāya sāmikassa santikaṃ gantvā tena sirimaṃ disvā “kiṃ ida”nti vutte, “sāmi,

imaṃ aḍḍhamāsaṃ mama sahāyikā tumhe paricaratu, ahaṃ pana imaṃ aḍḍhamāsaṃ dānañceva dātukāmā dhammañca sotukāmā”ti āha. So taṃ abhirūpaṃ itthiṃ disvā uppannasineho “sādhū”ti sampañcchi.

Uttarāpi kho buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ nimantetvā, “bhante, imaṃ aḍḍhamāsaṃ aññattha agantvā idheva bhikkhā gahetabbā”ti satthu paṭiññaṃ gahetvā “ito dāni paṭṭhāya yāva mahāpavāraṇā, tāva satthāraṃ upaṭṭhātum dhammañca sotum labhissāmī”ti tuṭṭhamānasā “evaṃ yāguṃ pacatha, evaṃ pūve pacathā”ti mahānase sabbakiccāni saṃvidahantī vicarati. Athassā sāmiko “sve pavāraṇā bhavissatī”ti mahānasābhimukho vātapāne ṭhatvā “kiṃ nu kho karontī sā andhabālā vicarati”ti olovento taṃ seṭṭhīdhītaraṃ sedakilinnaṃ chārikāya okiṇṇaṃ aṅgāramasimakkhitaṃ tathā saṃvidahitvā vicaramānaṃ disvā “aho andhabālā evarūpe ṭhāne imaṃ sirisampattiṃ nānubhavati, ‘muṇḍakasamaṇe upaṭṭhahissāmī”ti tuṭṭhacittā vicarati”ti hasitvā apagañchi.

Tasmiṃ apagate tassa santike ṭhitā sirimā “kiṃ nu kho oloketvā esa hasī”ti teneva vātapānena oloketī uttaraṃ disvā “imaṃ oloketvā iminā hasitaṃ, addhā imassa etāya saddhiṃ santhavo atthī”ti cintesi. Sā kira aḍḍhamāsaṃ tasmiṃ gehe bāhirakaitthī hutvā vasamānāpi taṃ sampattiṃ anubhavamānā attano bāhirakaitthibhāvaṃ ajānitvā “ahaṃ gharasāminī”ti saññaṃakāsi. Sā uttarāya āghātaṃ bandhitvā “dukkhamassā uppādessāmī”ti pāsādā oruyha mahānasaṃ pavisitvā pūvapacanaṭṭhāne pakkuthitaṃ sappiṃ kaṭacchunā ādāya uttarābhimukhaṃ pāyāsi. Uttarā taṃ āgacchantiṃ disvā “mama sahāyikāya mayhaṃ upakāro kato, cakkavāḷaṃ atisambādhaṃ, brahmaloko atinīcako, mama sahāyikāya guṇova mahanto. Ahañhi etaṃ nissāya dānañca dātum dhammañca sotum labhiṃ. Sace mama etissā upari kopo atthi, idaṃ sappi maṃ dahatu. Sace natthi, mā dahatū”ti taṃ mettāya phari. Tāya tassā matthake āsittaṃ pakkuthitasappi sītudakaṃ viya ahosi.

Atha naṃ “idaṃ sītalaṃ bhavissatī”ti kaṭacchum pūretvā ādāya āgacchantiṃ uttarāya dāsiyo disvā “apehi dubbinīte, na tvaṃ amhākaṃ ayyāya pakkuthitaṃ sappiṃ āsiñcitum anucchavikā”ti santajjentiyo ito cito ca utṭhāya hatthehi ca pādehi ca pothetvā bhūmiyaṃ pātesum. Uttarā vārentīpi vāretum nāsakkihi. Athassā upari ṭhitā sabbā dāsiyo paṭibāhitvā “kissa te evarūpaṃ bhāriyaṃ kata”nti sirimaṃ ovaditvā uṇhodakena nhāpetvā satapākātelenā abbhañji. Tasmiṃ khaṇe sā attano bāhirakitthibhāvaṃ ñatvā cintesi - “mayā bhāriyaṃ kammaṃ kataṃ sāmikassa hasanamattakāraṇā imissā upari pakkuthitaṃ sappiṃ āsiñcantiyā, ayaṃ ‘gaṇhatha na’nti dāsiyo na āṇāpesi. Maṃ viheṭhanakālepi sabbadāsiyo paṭibāhitvā mayhaṃ kattabbameva akāsi. Sacāhaṃ imaṃ na khamāpessāmi, muddhā me sattadhā phaleyyā”ti tassā pādamūle nipajjitvā, “ayye, khamāhi me”ti āha. Ahaṃ sapitikā dhītā, pitari khamante khamāmīti. Hotu, ayye, pitaraṃ te puṇṇasetṭhiṃ khamāpessāmīti. Puṇṇo mama vaṭṭajanakapitā, vivaṭṭajanake pitari khamante panāhaṃ khamissāmīti. Ko pana te vivaṭṭajanakapitāti? Sammāsambuddhoti. Mayhaṃ tena saddhiṃ vissāso natthīti. Ahaṃ karissāmi, satthā sve bhikkhusaṅghaṃ ādāya idhāgamissati, tvaṃ yathāladdhaṃ sakkāraṃ gahetvā idheva āgantvā taṃ khamāpehīti. Sā “sādhū, ayye”ti utṭhāya attano gehaṃ gantvā pañcasatā parivāritthiyo āṇāpetvā nānāvidhāni khādanīyāni ceva sūpeyyāni ca sampādetvā punadivase taṃ sakkāraṃ ādāya uttarāya gehaṃ āgantvā buddhappamukhassa

bhikkhusaṅghassa patte patitṭhāpetuṃ avisahantī aṭṭhāsi. Taṃ sabbam gahetvā uttarāva saṃvidahi. Sirimāpi bhattakiccāvasāne saddhiṃ parivārena satthu pādamūle nipajji.

Atha naṃ satthā pucchi - “ko te aparādhō”ti? Bhante, mayā hiyyo idaṃ nāma kataṃ, atha me sahāyikā maṃ viheṭṭhayamānā dāsiyo nivāretvā mayhaṃ upakārameva akāsi. Sāhaṃ imissā guṇaṃ jānitvā imaṃ khamāpesiṃ, atha maṃ esā “tumhesu khamantesu khamissāmī”ti āha. “Evaṃ kira uttare”ti? “Āma, bhante, sīse me sahāyikāya pakkuthitasappi āsitta”nti. Atha “tayā kiṃ cintita”nti? “Cakkavāḷaṃ atisambādhaṃ, brahmaloko atinīcako, mama sahāyikāya guṇova mahanto. Ahañhi etaṃ nissāya dānañca dātuṃ dhammañca sotuṃ alatthaṃ, sace me imissā upari kopo atthi, idaṃ maṃ dahatu. No ce, mā dahatū”ti evaṃ cintetvā imaṃ mettāya phariṃ, bhanteti. Satthā “sādhū sādhū, uttare, evaṃ kodhaṃ jinituṃ vaṭṭati. Kodho hi nāma akkodhena, akkosakaparibhāsako anakkosantena aparibhāsantena, thaddhamaccharī attano santakassa dānena, musāvādī saccavacanena jinitabbo”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

223. “Akkodhena jine kodhaṃ, asādhū sādhunā jine;
Jine kadariyaṃ dānena, saccenālikavādina”nti.

Tattha akkodhenāti kodhano hi puggalo akkodhena hutvā jinitabbo. Asādhūti abhaddako bhaddakena hutvā jinitabbo. Kadariyanti thaddhamaccharī attano santakassa cāgacittena jinitabbo. Alikavādī saccavacanena jinitabbo. Tasmā evamāha - “akkodhena jine kodhaṃ...pe... saccenālikavādina”nti.

Desanāvasāne sirimā saddhiṃ pañcasatāhi itthīhi sotāpattiphale patitṭhahīti.

Uttarāupāsikāvatthu tatiyaṃ.

4. Mahāmoggallānattherapañhavatthu

224. Saccaṃ bhaṇeti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto mahāmoggallānattherassa pañhaṃ ārabha kathesi.

Ekasmiñhi samaye therō devacārikaṃ gantvā mahesakkhāya devatāya vimānadvāre ṭhatvā taṃ attano santikaṃ āgantvā vanditvā ṭhitaṃ evamāha - “devate mahatī te sampatti, kiṃ kammaṃ katvā imaṃ alatthā”ti? “Mā maṃ, bhante, pucchathā”ti. Devatā kira attano parittakammena lajjamānā evaṃ vadati. Sā pana therena “kathehiyevā”ti vuccamānā āha - “bhante, mayā neva dānaṃ dinnaṃ, na pūjā katā, na dhammo suto, kevalaṃ saccamattaṃ rakkhita”nti. Therō aññāni vimānadvārāni gantvā āgatāgatā aparāpi devadhītarō pucchi. Tāsupi tatheva niguhitvā therāṃ paṭibāhituṃ asakkontīsu ekā tāva āha - “bhante, mayā neva dānādīsu kataṃ nāma atthi, ahaṃ pana kassapabuddhakāle parassa dāsī ahosiṃ, tassā me sāmiko ativiya caṇḍo pharusō, gahitaggahiteneva kaṭṭhena vā kaliṅgarena vā sīsaṃ bhindati. Sāhaṃ uppanne kope ‘esa tava sāmiko lakkhaṇāhataṃ vā kātuṃ nāsādīni vā chindituṃ issaro, mā kujjhī”ti attānameva paribhāsetvā kopaṃ nāma na akāsiṃ, tena me ayaṃ sampatti laddhā”ti. Aparā āha - “ahaṃ, bhante, ucchukhettaṃ rakkhamānā ekassa bhikkhuno ucchuyatṭhiṃ adāsiṃ”. Aparā ekaṃ timbarusakaṃ adāsiṃ. Aparā ekaṃ eḷālukakaṃ adāsiṃ. Aparā ekaṃ phārusakaṃ adāsiṃ. Aparā ekaṃ mūlamuṭṭhiṃ. Aparā “nimbamuṭṭhi”ntiādinā nayena attanā attanā kataṃ parittadānaṃ ārocetvā “iminā iminā kāraṇena amhehi ayaṃ sampatti laddhā”ti āhaṃsu.

Thero tāhi katakammaṃ sutvā satthāraṃ upasaṅkamitvā pucchi - “sakkā nu kho, bhante, saccakathanamattena, kopanibbāpanamattena, atiparittakena timbarusakādidānamattena dibbasampattiṃ laddhu”nti. “Kasmā maṃ, moggallāna, pucchasi, nanu te devatāhi ayaṃ attho kathito”ti? “Āma, bhante, labbhati maññe ettakena dibbasampattī”ti. Atha naṃ satthā “moggallāna, saccamattaṃ kathetvāpi kopamattaṃ jahitvāpi parittakaṃ dānaṃ datvāpi devalokaṃ gacchatiyevā”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

224. “Saccaṃ bhaṇe na kujjheyya, dajjā appampi yācito;
Etehi tīhi ṭhānehi, gacche devāna santike”ti.

Tattha saccaṃ bhaṇeti saccaṃ dīpeyya vohareyya, sacce patiṭṭhaheyyāti attho. Na kujjheyyāti parassa na kujjheyya. Yācitoti yācakā nāma sīlavanto pabbajitā. Te hi kiñcāpi “dethā”ti ayācitvāva gharadvāre tiṭṭhanti, atthato pana yācantiyeva nāma. Evaṃ sīlavantehi yācito appasmiṃ deyyadhamme vijjamāne appamattakampi dadeyya. Etehi tīhīti etesu tīsu ekenāpi kāraṇena devalokaṃ gaccheyyāti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Mahāmoggallānattherapañhavatthu catutthaṃ.

5. Buddhapitubrāhmaṇavatthu

225. Ahimsakā yeti imaṃ dhammadesanaṃ satthā sāketam nissāya añjanavane viharanto bhikkhūhi paṭṭhapañhaṃ ārabba kathesi.

Bhagavato kira bhikkhusaṅghaparivutassa sāketam piṇḍāya pavisanakāle eko sāketavāsī mahallakabrāhmaṇo nagarato nikkhamanto antaragharadvāre dasabalaṃ disvā pādesu nipatitvā gopphakesu daḷhaṃ gahetvā, “tāta, nanu nāma puttehi jiṇṇakāle mātāpitāro paṭijaggitabbā, kasmā ettakaṃ kālaṃ amhākaṃ attānaṃ na dassesi. Mayā tāva diṭṭhosi, mātarampi passitum ehi”ti satthāraṃ gahetvā attano gehaṃ agamāsī. Satthā tattha gantvā paññatte āsane nisīdi saddhiṃ bhikkhusaṅghena. Brāhmaṇīpi āgantvā satthu pādesu nipatitvā, “tāta, ettakaṃ kālaṃ kuhiṃ gatosi, nanu nāma mātāpitāro mahallakakāle upaṭṭhātabbā”ti vatvā puttadhītāro “etha bhātaraṃ vandathā”ti vandāpesi. Te ubhopi tuṭṭhamānasā buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ parivisitvā, “bhante, idheva nibaddhaṃ bhikkhaṃ gaṇhathā”ti vatvā “buddhā nāma ekatṭhāneyeva nibaddhaṃ bhikkhaṃ na gaṇhanti”ti vutte, “tena hi, bhante, ye vo nimantetuṃ āgacchanti, te amhākaṃ santikaṃ pahiṇeyyāthā”ti āhaṃsu. Satthā tato paṭṭhāya nimantetuṃ āgate “gantvā brāhmaṇassa āroceyyāthā”ti pesesi. Te gantvā “mayaṃ svātanāya satthāraṃ nimantemā”ti brāhmaṇaṃ vadanti. Brāhmaṇo punadivase attano gehato bhattabhājanasūpeyyabhājanāni ādāya satthu nisīdanaṭṭhānaṃ gacchati. Aññatra pana nimantane asati satthā brāhmaṇasseva gehe bhattakiccaṃ karoti. Te ubhopi attano deyyadhammaṃ niccakālaṃ tathāgatassa dentā dhammakathaṃ suṇantā anāgāmiṃphalaṃ pāpuṇiṃsu.

Bhikkhū dhammasabhāyaṃ kathaṃ samuṭṭhāpesuṃ, “āvuso, brāhmaṇo ‘tathāgatassa suddhodano pitā, mahāmāyā mātā’ti jānāti, jānantova saddhiṃ brāhmaṇiyā tathāgataṃ ‘amhākaṃ putto’ti vadati, satthāpi tatheva adhivāseti. Kiṃ nu kho kāraṇa”nti? Satthā tesaṃ kathaṃ sutvā, “bhikkhave, ubhopi te attano puttameva puttoti vadanti”ti vatvā atītaṃ āhari.

Atīte, bhikkhave, ayaṃ brāhmaṇo niraṇṭaraṃ pañca jātisaṭāni mayhaṃ pitā ahoṣi, pañca jātisaṭāni cūlapitā, pañca jātisaṭāni mahāpitā. Sāpi me brāhmaṇī niraṇṭarameva pañca jātisaṭāni mātā ahoṣi, pañca jātisaṭāni cūlamātā, pañca jātisaṭāni mahāmātā. Evāhaṃ diyaḍḍhajātisaṭaṃ brāhmaṇassa hatthe saṃvaḍḍho, diyaḍḍhajātisaṭaṃ brāhmaṇiyā hattheti tīṇi jātisaṭaṃ tesāṃ puttabhāvaṃ dassetvā imā gāthā abhāsi -

“Yasmiṃ mano nivisati, cittañcāpi pasīdati;
Adiṭṭhapubbake pose, kāmaṃ tasmimpi vissase.

“Pubbeva sannivāseṇa, paccuppannahitena vā;
Evaṃ taṃ jāyate pemaṃ, uppalaṃva yathodake”ti.

Satthā temāsameva taṃ kulaṃ nissāya vihāsi. Te ubhoṇi arahattaṃ sacchikatvā parinibbāyiṃsu. Atha nesaṃ mahāsakkāraṃ katvā ubhoṇi ekakūṭāgārameva āropetvā nīharīṃsu. Satthāpi pañcasatabhikkhuparivāro tehi saddhiṃyeva ālāhanaṃ agamāsi. “Buddhānaṃ kira mātāpitāro”ti mahājano nikkhami. Satthāpi ālāhanasamīpe ekaṃ sālāṃ pavisitvā aṭṭhāsi. Manussā satthāraṃ vanditvā ekamante ṭhatvā, “bhante, ‘mātāpitāro vo kālakatā’ti mā cintayitthā”ti satthārā saddhiṃ paṭisaṇṭhāraṃ karonti. Satthā te “mā evaṃ avacutthā”ti appaṭikkhipitvā parisāya āsayaṃ oloketvā taṅkhaṇānurūpaṃ dhammaṃ desento -

“Appaṃ vata jīvitāṃ idaṃ,
Oraṃ vassasatāpi miyyati;
Yo cepi aticca jīvati,
Atha so jarasāpi miyyatī”ti. -

Idaṃ jarāsuttaṃ kathesi. Desanāvasāne caturāsītiyā pāṇasaṭṭaṇaṃ dhammābhisamayo ahoṣi. Bhikkhū brāhmaṇassa ca brāhmaṇiyā ca parinibbutabhāvaṃ ajānantā, “bhante, tesāṃ ko abhisamparāyo”ti pucchīṃsu. Satthā, “bhikkhave, evarūpānaṃ asekkhamunīnaṃ abhisamparāyo nāma natthi. Evarūpā hi accutaṃ amataṃ mahānibbānameva pāpuṇantī”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

225. “Ahiṃsakā ye munayo, niccaṃ kāyena saṃvutā;
Te yanti accutaṃ ṭhānaṃ, yattha gantvā na socare”ti.

Tattha munayoti moneyyapaṭipadāya maggaphalapattā asekkhamunayo. Kāyenāti desanāmetamevetaṃ, tīhipi dvārehi saṃvutāti attho. Accutanti sassataṃ. Ṭhānanti akuppaṭṭhānaṃ dhuvaṭṭhānaṃ. Yatthāti yasmiṃ nibbāne gantvā na socare na socanti na vihaññanti, taṃ ṭhānaṃ gacchantīti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇīṃsūti.

Buddhapitubrāhmaṇavatthu pañcamaṃ.

6. Puṇṇadāsīvatthu

226. Sadā jāgaramānānanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā gijjhakūṭe viharanto puṇṇaṃ nāma rājagahaseṭṭhino dāsiṃ ārabha kathesi.

Tassā kira ekadivasam koṭṭanattāya bahuvīhiṃ adamsu. Sā rattimpi dīpaṃ jāletvā vīhiṃ koṭṭentī vissamanattāya sedatintena gattena bahivāte aṭṭhāsi. Tasmīṃ samaye dabbo mallaputto bhikkhūnaṃ senāsanapaññāpako ahosi. So dhammassavanaṃ sutvā attano attano senāsanam gacchantānaṃ bhikkhūnaṃ aṅguliṃ jāletvā purato purato maggadesanattāya gacchanto bhikkhūnaṃ ālokaṃ nimmini. Puṇṇā tenālokena pabbate vicarante bhikkhū disvā “ahaṃ tāva attano dukkhena upaddutā imāyapi velāya niddaṃ na upemi, bhaddantā kiṃ kāraṇā na niddāyanti”ti cintetvā “addhā kassaci bhikkhuno aphāsukaṃ vā bhavissati, dīghajātikena vā upaddavo bhavissati”ti saññaṃ katvā pātova kuṇḍakaṃ ādāya udakena temetvā hatthatale pūvaṃ katvā aṅgāresu pacitvā ucchaṅge katvā titthamagge khādissāmīti ghaṭaṃ ādāya titthābhimukhī pāyāsi. Satthāpi gāmaṃ piṇḍāya pavisituṃ tameva maggaṃ paṭipajji.

Sā satthāraṃ disvā cintesi - “aññesu divasesu satthari diṭṭhepi mama deyyadhammo na hoti, deyyadhamme sati satthāraṃ na passāmi, idāni me deyyadhammo ca atthi, satthā ca sammukhībhūto. Sace lūkhaṃ vā paṇītaṃ vāti acintetvā gaṇheyya, dadeyyāhaṃ imaṃ pūva”nti ghaṭaṃ ekamante nikkhipitvā satthāraṃ vanditvā, “bhante, imaṃ lūkhaṃ dānaṃ paṭiggaṇhantā mama saṅgahaṃ karothā”ti āha. Satthā ānandattheraṃ oloketvā tena nīharitvā dinnaṃ mahārājadattiyaṃ pattam upanāmetvā pūvaṃ gaṇhi. Puṇṇāpi taṃ satthu patte patiṭṭhapetvāva pañcapatiṭṭhitaṃ vanditvā, “bhante, tumhehi diṭṭhadhammoyeva me samijjhatū”ti āha. Satthā “evaṃ hotū”ti ṭhitakova anumodanaṃ akāsi.

Puṇṇāpi cintesi - “kiñcāpi me satthā saṅgahaṃ karonto pūvaṃ gaṇhi, na panidaṃ khādissati. Addhā purato kākassa vā sunakhassa vā datvā rañño vā rājaputtassa vā gehaṃ gantvā paṇītabhojanaṃ bhuñjissati”ti. Satthāpi “kiṃ nu kho esā cintesi”ti tassā cittācāraṃ ñatvā ānandattheraṃ oloketvā nisīdanākāraṃ dassesi. Thero cīvaraṃ paññāpetvā adāsi. Satthā bahinagareyeva nisīditvā bhattakiccaṃ akāsi. Devatā sakalacakkavāḷagabbhe devamanussānaṃ upakappanakaṃ ojaṃ madhupaṭalaṃ viya pīletvā tattha pakkhipiṃsu. Puṇṇā ca oloketi aṭṭhāsi. Bhattakiccāvasāne thero udakaṃ adāsi. Satthā katabhattakicco puṇṇaṃ āmantetvā “kasmā tvaṃ puṇṇe mama sāvake paribhavasī”ti āha. Na paribhavāmi, bhanteti. Atha tayā mama sāvake oloketvā kiṃ kathitanti? “Ahaṃ tāva iminā dukkhupaddavena niddaṃ na upemi, bhaddantā kimatthaṃ niddaṃ na upenti, addhā kassaci aphāsukaṃ vā bhavissati, dīghajātikena vā upaddavo bhavissati”ti ettakaṃ mayā, bhante, cintitanti. Satthā tassā vacanaṃ sutvā “puṇṇe tvaṃ na tāva dukkhupaddavena niddāyasi, mama sāvakā sadā jāgariyamanuyuttatāya na niddāyanti”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

226. “Sadā jāgaramānānaṃ, ahorattānusikkhinaṃ;
Nibbānaṃ adhimuttānaṃ, atthaṃ gacchanti āsavā”ti.

Tattha ahorattānusikkhinanti divā ca rattiñca tisso sikkhā sikkhamānānaṃ. Nibbānaṃ adhimuttānanti nibbānajjhāsayānaṃ. Atthaṃ gacchantīti evarūpānaṃ sabbepi āsavā atthaṃ vināsaṃ natthibhāvaṃ gacchantīti attho.

Desanāvasāne yathāṭṭhitā puṇṇā sotāpattiphale patiṭṭhahi, sampattaparisāyapi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Satthā kuṇḍakaaṅgārapūvena bhattakiccaṃ katvā vihāraṃ agamāsi. Bhikkhū dhammasabhāyaṃ kathaṃ samuṭṭhāpesuṃ “dukkaraṃ, āvuso, sammāsambuddhena kataṃ puṇṇāya dinnena kuṇḍakaaṅgārapūvena bhattakiccaṃ karontenā”ti. Satthā āgantvā “kāya nuttha, bhikkhave, etarahi kathāya sannisinnā”ti pucchitvā “imāya nāmā”ti vutte “na, bhikkhave, idāneva, pubbepi mayā imāya dinnakuṇḍakaṃ paribhuttamevā”ti vatvā atītaṃ āharitvā -

“Bhutvā tiṇaparighāsaṃ, bhutvā ācāmaṇḍakaṃ;
Etaṃ te bhojanaṃ āsi, kasmā dāni na bhuñjasi.

“Yattha posaṃ na jānanti, jātiyā vinayena vā;
Bahū tattha mahābrahme, api ācāmaṇḍakaṃ.

“Tvaṅca kho maṃ pajānāsi, yādisāyaṃ hayuttamo;
Jānanto jānamāgama, na te bhakkhāmi kuṇḍaka”nti. -

Imaṃ kuṇḍakasindhavapotakajātaṃ vitthāretvā kathesi.

Puṇṇadāsivatthu chaṭṭhaṃ.

7. Atulaupāsakavatthu

227-230. Porāṇametanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto atulaṃ nāma upāsakaṃ ārabha kathesi.

So hi sāvattvivāsī upāsako pañcasataupāsakaparivāro ekadivasaṃ te upāsake ādāya dhammassavanatthāya vihāraṃ gantvā revatattherassa santike dhammaṃ sotukāmo hutvā revatattheraṃ vanditvā nisīdi. So panāyasmā paṭisallānārāmo sīho viya ekacāro, tasmā tena saddhiṃ na kiñci kathesi. So “ayaṃ thero na kiñci kathesi”ti kuddho utthāya sārīputtattherassa santikaṃ gantvā ekamantaṃ ṭhito therena “kenatthena āgatathā”ti vutte “ahaṃ, bhante, ime upāsake ādāya dhammassavanatthāya revatattheraṃ upasaṅkamim, tassa me thero na kiñci kathesi, svāhaṃ tassa kujjhitvā idhāgato, dhammaṃ me kathethā”ti āha. Atha thero “tena hi upāsakā nisīdathā”ti vatvā bahukaṃ katvā abhidhammakathaṃ kathesi. Upāsakopi “abhidhammakathā nāma atisaṅhā, thero bahuṃ abhidhammameva kathesi, amhākaṃ iminā ko attho”ti kujjhitvā parisāṃ ādāya ānandattherassa santikaṃ agamāsi.

Therenāpi “kiṃ upāsakā”ti vutte, “bhante, mayaṃ dhammassavanatthāya revatattheraṃ upasaṅkamimhā, tassa santike ālāpasallāpamattampi alabhitvā kuddhā sārīputtattherassa santikaṃ agamimhā, sopi no atisaṅhaṃ bahuṃ abhidhammameva kathesi, iminā amhākaṃ ko attho”ti etassāpi kujjhitvā idhāgamimhā, kathehi no, bhante, dhammakatha”nti. Tena hi nisīditvā suṇāthāti thero tesāṃ suviññeyyaṃ katvā appakameva dhammaṃ kathesi. Te therassapi kujjhitvā satthu santikaṃ gantvā vanditvā ekamantaṃ nisīdiṃsu, atha ne satthā āha - “kasmā upāsakā āgatathā”ti? “Dhammassavanāya, bhante”ti. “Suto pana vo dhammo”ti? “Bhante, mayaṃ ādito revatattheraṃ upasaṅkamimhā, so amhehi saddhiṃ na kiñci kathesi, tassa kujjhitvā sārīputtattheraṃ upasaṅkamimhā, tena no bahu abhidhammo kathito, taṃ asallakkhetvā kujjhitvā ānandattheraṃ upasaṅkamimhā, tena no appamattakova dhammo kathito, tassapi kujjhitvā idhāgatamhā”ti.

Satthā tassa kathaṃ sutvā, “atula, porāṇato paṭṭhāya āciṇṇamevetam, tuṇhībhūtampi bahukathampi mandakathampi garahantiyeva. Ekantaṃ garahitabboyeva vā hi pasaṃsitabboyeva vā natthi. Rājānopi ekacce nindanti, ekacce pasaṃsanti. Mahāpathavimpi candimasūriyepi ākāsādayopi catuparisamajjhe nisīditvā dhammaṃ kathentampi sammāsambuddhaṃ ekacce garahanti, ekacce pasaṃsanti. Andhabālānañhi nindā vā pasaṃsā vā appamāṇā, paṇḍitena pana medhāvinā nindito nindito nāma, pasaṃsito ca pasaṃsito nāma hoti”ti vatvā imā gāthā abhāsi -

227. “Porāṇametam atula, netam ajjatanāmiva;
Nindanti tuṇhimāsīnaṃ, nindanti bahubhāṇinaṃ;
Mitabhāṇimpī nindanti, natthi loke anindito.
228. “Na cāhu na ca bhavissati, na cetaṛahi vijjati;
Ekantaṃ nindito poso, ekantaṃ vā pasaṃsito.
229. “Yaṃ ce viññū pasaṃsanti, anuvicca suve suve;
Acchiddavuttiṃ medhāviṃ, paññāsīlasamāhitaṃ.
230. “Nikkhaṃ jambonadasseva, ko taṃ ninditumarahati;
Devāpi naṃ pasaṃsanti, brahmunāpi pasaṃsito”ti.

Tattha porāṇametanti purāṇakaṃ etaṃ. Atulāti taṃ upāsakaṃ nāmena ālapati. Netam ajjatanāmivāti idaṃ nindanaṃ vā pasaṃsanaṃ vā ajjatanam adhunā uppannaṃ viya na hoti. Tuṇhimāsīnanti kiṃ eso mūgo viya badhiro viya kiñci ajānanto viya tuṇhī hutvā nisinnoti nindanti. Bahubhāṇinanti kiṃ esa vātāhatatālapaṇṇaṃ viya taṭataṭāyati, imassa kathāpariyantoyeva natthīti nindanti. Mitabhāṇimpīti kiṃ esa suvaṇṇahiraññaṃ viya attano vacanaṃ maññaṃāno ekaṃ vā dve vā vatvā tuṇhī ahoṣīti nindanti. Evaṃ sabbathāpi imasmiṃ loke anindito nāma natthīti attho. Na cāhūti atītepi nāhosi, anāgatepi na bhavissati.

Yaṃ ce viññūti bālānaṃ nindā vā pasaṃsā vā appamāṇā, yaṃ pana paṇḍitā divase divase anuvicca nindakāraṇaṃ vā pasaṃsakāraṇaṃ vā jānitvā pasaṃsanti, acchiddāya vā sikkhāya acchiddāya vā jīvitavuttiyā samannāgatattā acchiddavuttiṃ dhammojapaññaṃ samannāgatattā medhāviṃ lokiyalokuttarapaññaṃ ceva catupārisuddhisīlena ca samannāgatattā paññāsīlasamāhitaṃ pasaṃsanti, taṃ suvaṇṇadosavirahitaṃ ghaṭṭanaṃmajjanakkhamaṃ jambonadanikkhaṃ viya ko ninditumarahatīti attho. Devāpīti devatāpi paṇḍitamanussāpi taṃ bhikkhuṃ upaṭṭhāya thomenti pasaṃsanti. Brahmunāpīti na kevalaṃ devamanussehi, dasasahassacakkavāle mahābrahmunāpi esa pasaṃsitoyevāti attho.

Desanāvasāne pañcasatāpi upāsakā sotāpattiphale patiṭṭhahimsūti.

Atulaupāsakavatthu sattamaṃ.

8. Chabbaggiyavatthu

231-234. Kāyappakopanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā veļuvane viharanto chabbaggiye bhikkhū ārabha kathesi.

Ekadivasañhi satthā veļuvane viharanto tesaṃ chabbaggiyānaṃ ubhohi hatthehi yaṭṭhiyo gahetvā kaṭṭhapādukā āruyha piṭṭhipāsāṇe caṅkamantānaṃ

khaṭakhaṭāṭisaddaṃ sutvā, “ānanda, kiṃ saddo nāmeso”ti pucchitvā
“chabbaggiyānaṃ pādukā āruyha caṅkamantānaṃ khaṭakhaṭasaddo”ti sutvā
sikkhāpadaṃ paññāpetvā “bhikkhunā nāma kāyādīni rakkhituṃ vaṭṭatī”ti vatvā
dhammaṃ desento imā gāthā abhāsi -

231. “Kāyappakopaṃ rakkheyya, kāyena saṃvuto siyā;
Kāyaduccaritaṃ hitvā, kāyena sucaritaṃ care.
232. “Vacīpakopaṃ rakkheyya, vācāya saṃvuto siyā;
Vacīduccaritaṃ hitvā, vācāya sucaritaṃ care.
233. “Manopakopaṃ rakkheyya, manasā saṃvuto siyā;
Manoduccaritaṃ hitvā, manasā sucaritaṃ care.
234. “Kāyena saṃvutā dhīrā, atho vācāya saṃvutā;
Manasā saṃvutā dhīrā, te ve supariṣaṃvutā”ti.

Tattha kāyappakopanti tividhaṃ kāyaduccaritaṃ rakkheyya. Kāyena saṃvutoti
kāyadvāre duccaritapavesanaṃ nivāretvā saṃvuto pihitadvāro siyā. Yasmā pana
kāyaduccaritaṃ hitvā kāyasucaritaṃ caranto ubhayampetaṃ karoti, tasmā
kāyaduccaritaṃ hitvā, kāyena sucaritaṃ careti vuttaṃ. Anantaragāthāsūpi eseṇa
nayo. Kāyena saṃvutā dhīrāti ye paṇḍitā pāṇātipātādīni akarontā kāyena,
musāvādādīni akarontā vācāya, abhiṃjāhādīni asamuṭṭhapentā manasā saṃvutā, te
idha lokasmiṃ susaṃvutā surakkhitā sugopitā supihitadvārāti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Chabbaggiyavatthu aṭṭhamāṃ.

Kodhavaḡḡavaṇṇanā niṭṭhitā.

Sattarasamo vaggo.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια. 5. Η συλλογή των μικρών κειμένων. 02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους. 17. Το κεφάλαιο για την οργή έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org